

Na Jaznikovem so jih tudi žgali in očanca sta modrovala in hodila po porobku. Jerčka je stokrat priletela iz hiše, Polda pa je s Tončkom netil ognje in

vriskal v dolino, da se je radost šopirila in kipela v sladko noč.

»Lepi Tonč« se je hihital in jecljal:

»Meni — meni Lizika dala pi-t-tankol«

Januš Golec:

Križana Mica.

Grozinatov dren je zadostoval za cepiče mlatičem in za pukše (presmece) fantom iz cele fare na cvetno nedeljo. Ob grabi za potokom je rasel že bogzna koliko let v objemu dveh štorastih debel. — Krona mu je bila košata radi izdiranja cepičev. Iz korenin obeh debel je gnalo vse polno poganjkov, ki so oznanjali vsako leto s prvim cvetjem začetek pomladi in velikonočnih praznikov.

Stari Grozina je imel veselje s starodavnim drenom, ki je iz navade postal last odraslih in mladine iz župnije. Na desno ter levo od dreva ob grabi je silila bujno v višino leskovina. Da je bilo na cvetno soboto za pukše vse pri rokah, je naringljal stari gospodar med gosto grmovje žingerca (zimzelena).

Ob času mlatve so si izbirali mlatiči cepce brez posebnega dovoljenja s štorastih dreves.

Na cvetno soboto je Grozinatova meja oživela, kakor bi se usula v njo jata vrabcev. Šolarji so nabirali drenovo cvetje, žingerca in leskove šibe za pukše. Soli vdrasla moška mladina je povezavala leskovke v dolge butare za blagoslov na cvetno nedeljo.

Grozinatov stric se je čutil počaščenega po obilnem obisku mladega sveta. Vsak si je narezal šibja po svoji volji. Na cvetno soboto pretrebljeno grmovje si je celilo rane mirno celo leto.

Sam je žvotaril stari Grozina na manjšem posestvu za potokom. Ženo mu je po brala smrt že pred leti, otrok ni bilo, strica je že tiščalo k majki zemlji 7 križev. Poklical je iz podsredške fare svojo sorodnico, da mu gospodinja ter ga nasledi.

Oh, ta Grozinatova Mica, bila je prava pokora za častitljivega starčka in sosede! Na dolgih nogah pri kratkem gornjem životu je gledala grdo ter vedno namrdano jezno v svet. Ze to je bila posebnost za naše kraje, ker so tepla Micina krila v petek in svetek po obodih škornjev. Govorila je zadirčno, opravljala vsa ženska in moška dela. S sosedi se je pravdala radi pešpoti, studenca, velikega kolovoza ter kokoši. Radi pravdarstva so imeli pred Grozinko strah vsi vaški pismouki. Kmalu po Micini naselitvi je zakročila po župniji resnična: Preko Grozinatovega grunta ne upa niti ptič zleteti, ker še tega bi tožila Micaja radi motenja posesti. Največji siromak je bila dobričina stari — stric. Užival je kot v lastni hiši in to prav dobesedno vzeto. Govorili so eni, da je umrl od žalosti, ker je prepisal imovino prerano na sorodnico; drugi so razglašali na glas, da se je reva ubil na robu klopi krog peči, ker ga je potegnila Mica za pete z gorkega ležišča. Stari Grozina ni čakal niti prve pomladi po predaji svojega posestva.

Na cvetno soboto zjutraj je oživela drevena meja. Fantki ter fantje so prišli po drenovo cvetje in leskovo šibje. Mica je malčke nalasala, starejše prepodila s cepcem, s sodnijskimi grožnjami in kletvi-

cam. Od davnih let podedovano pravo, da je bila Grozinatova meja na cvetno soboto last mladine, je Mica poteptala s surovo silo in prisego, da bo odslej vedno tako! Grozinkin nastop za obrambo malenkostne lastnine je osupnil vse v župniji. Vsak je bil ogorčen, a nikdo ni ugovarjal Mici v obraz, ali segel sam po odmeri stare pravice.

Pred 30 leti je odmevala cela Obsoteljska dolina od grmenja topičev od jutrajne zore velikonočne nedelje do zatona solnca. Imovitejši gospodarji so kupili strelačem po 10 in še več kil smodnika. Ves je zbobnel v zrak. Štajerci in Hrvati so se kosali med seboj, kdo bo bolj streljal. Hrvatski Zagorci so zagrmeli iz ene salve, že so jim buknile v odzdrav 3 štajerske. Najbolj na gosto so streljali, ko so začeli vabiti zvonovi iz raznih župnij vernike k službi božji in pri pozvanjanju med sv. mašo. Nekaj veselega, povzdigačoega je bilo velikonočno streljanje, katerega so prepovedali že nekaj let pred vojno radi težkih nesreč, ki so se množile vsako leto iz nepredvidnosti pri strelskem poslu.

Grozinkin najbližji sosed Strmšek je otvoril na velikonočno jutro iz hrastovega gaja močan grom iz topičev na največjo Micino jezo. Še le po odzvonu večne luči so pospravljali strelači možnarje in razno nabijalno orodje. Fantje so se namenili raziti, ko je prignala po poti pod gajem Grozinka prasico. Žival je držala na vrvi za zadnjo nogo, z desnico je vihtela cepič in kazala z udarci prasici smer po poti. Pri pogledu na strelače je postala in vprašala zadirčno:

»Pobje, ali je to vaša prasica, ki je ruvala po mojem?«

Dečki so se spogledali začudeno med seboj. Odrezal se je Fluksov Matevž:

»Kaj nam mar prasica. Naša ni!«

Babura je lopnila s cepcem po živali in hajdi nazaj, odkoder jo je prignala. — Strelci so gledali za osovraženo žensko in bili enoglasnega mnenja: Prasica je last Strmškova. Mica jo bo zaprla v svoj hlev in tožila radi škode. Ni bilo treba nobene posebnega poziva, dečki so se usuli iz gaja in preko mosta za Mico. Vsak je odnesel seboj, kar mu je prišlo na brzo trdega pod roko. Grozinka je bila obkoljena in pozvana z dobrega na prstovoljni izpust Strmškove prasice. Ni se udala, še ozmerjala je fante, udarila po ujetnici in hotela naprej. Šest krepkih moških teles se je strnilo krog drzne babnice in glasilo se je povelje:

»Križajmo jo!«

Ni bolehal Mica na strahopetnosti, ta komanda na križ jo je tako iznenadila, da je izpustila cepič ter vrv in prasica je odrkala v galopu iz ujetništva. Po pobegu živali se strelači niso odmaknili, ampak položili roke na Grozinko. Dolgi Požegov Florjan je zbil z drenovega droga za prižiganje topičev železni nastavek in

se lotil z vso resnostjo — križanja. Mica se niti ganiti ni mogla v kleščah 20 moških rok. Florjan jej je porinil po hrbtu za kočomajko, hodne rokavce in hodno srajco drenov drog ter ga započil v zemljo. Pobral je še Micin cepič, s katerim je strahovala prasico, fantje so uravnali roki mučenice v vodoravno smer in Florjan je končal križanje s porinom trdega drenovega cepiča skozi Grozinkin levi rokav za hrptom in pri desnem zopet ven.

Na samo Veliko nedeljo v poznem mraku je občutila Mica Grozinka na lastnem telesu drenov križ! Neusmiljeni križarji so celo zabili podolžni drog v zemljo in se odstranili brez upa, da bodo pomogli revidi še to noč z drenovega križa. Sama je ostala Mica na Strmškovem travniku — razpeta na križ iz lastnega lesa! Na tleh je stala trdno, a radi povprečnega cepiča ni mogla potegniti sicer krepkih rok k sebi, da bi odpela kočomajko in se rešila v prejšnjih časih v Obsoteljski dolini najbolj sramotne kazni.

Križali so fanta iz tuje fare, ako so ga zalotili pod oknom, nikdar ne ženske. — Mica Grozinka je bila prva in še to na največji praznik! Pri tem bridkem spoznanju jo je pretresla jeza, da so jej zašklepetali zobje in jo je oblihl mrzel polt. Kričati jo je bilo sram, vetrič je zašumel in odpihal z Mice prve navale togote. Preletela je v mislih svoj resni položaj in je dognala, da bi se znala sneti s križa sama, le potrpeti bo treba. Podolžni kol je tičal globoko v zemlji, Mica je bila krepka in njena močna obleka je vzdržala na gibe zdaj na levo, pa zopet na desno, dokler ni bil kol toliko omajan v zemlji, da je omahnila pri zadnjem krepkem nagibu na desno po tleh in kar na hrbet. Bila je še sicer na drenovem križu, vendar ne na kvišku, ampak na zemlji. Treba je bilo pognati iz rokavov še cepič in popolna rešitev bi bila zasigurana. Z največjim naporom se je začela prekopicavati in sicer tako, da je rinila cepič iz rokavov od desne proti levi. Osvobojena desnica je pomagala levici in obe roki sta odstranili podolžni drog — Mica Grozinka se je iznebila sama sramotne kazni drenovega križa!

Na velikonočni pondeljek ni upala v domačo župno cerkev, šla je v sosedno. Celu Bučani so se ji že posmihali na povratku, kazali za njo in Pinštintov Tina je izbrbotal na glas:

»Glejte jo, včeraj — križano Mico!«

Križana Mica v — tuji fari, kaj še le — doma! Dobro je znala Grozinka, da boče odslej — Križana iz ust otrok in odraslih.

K večernicam se že ni več upala. Doma je tuhtala za križarje maščevanje, katerega naj izvrši nad drzneži sodišče.

V torek na vsežgodaj so že nabijale kikle krog obodov škornjev, ko je brzela Mica preko hribov ter grab na sodnijo v Kozje. Čakala je dobri dve uri, predno je izrekel sodnik voljo, da hoče poslušniti njeno pritožbo. Obtožnico si je sestavila v mislih natanko, le napačno je začela:

»Gospod sodnik, križali so me na samo Veliko noč!«

Sodnik je pogledal tožiteljico, bila je nepoškodovana in govori o krvavem križanju. Prepričan je bil, da se je zmedlo ženski in jo je pozval:

»Pokažite roke! Kje ste ranjeni? Kje pa vas boli?«